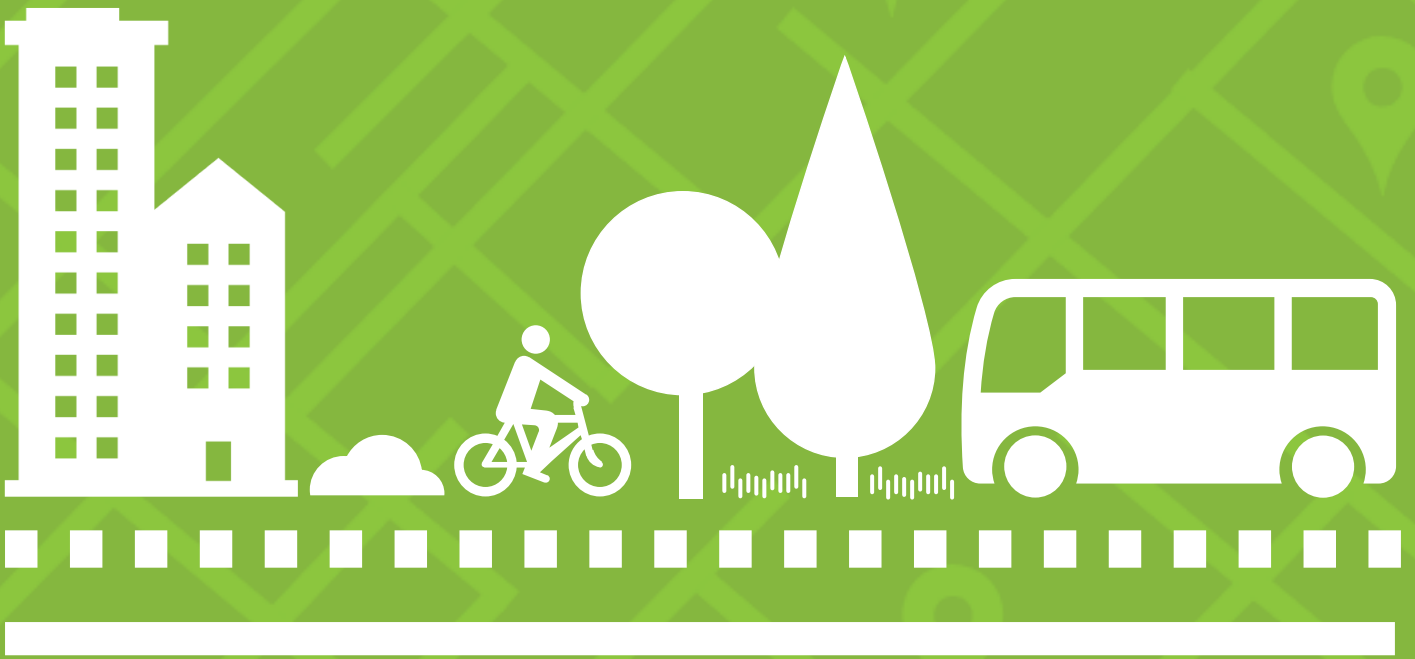

7

propostes per a una Barcelona més saludable

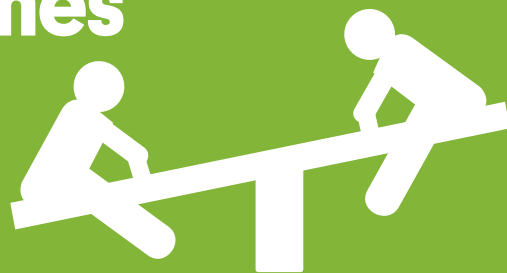
**Mesures de planificació
urbana i del transport**

ISGlobal
Institut de
Salut Global
Barcelona

#7propostesBCN

1.

Situar les persones
al centre de
l'espai públic

2.

Reduir en un 50%
el trànsit
motoritzat privat

3.

Multiplicar l'aposta
pel transport públic
i el transport actiu

4.

Signar un compromís
perquè Barcelona sigui una
ciutat lliure d'emissions
abans de 2035

5.

**Incrementar la superfície
destinada a
espais verds
i públics**

6.

**Intensificar
el control de les
fonts de contaminació de
l'aire diferents del trànsit**

7.

**Incrementar l'ús mixt del sòl
i millorar l'espai públic de
forma equitativa a tots els
districtes**

#7propostesBCN

La planificació urbana i del transport té un gran impacte en la salut dels i les habitants de Barcelona. S'estima que unes **3.000 persones moren de forma prematura cada any** a causa de factors ambientals i estils de vida que vénen determinats pel disseny de la ciutat i de la seva xarxa de transport.

Barcelona podria evitar 3.000 morts l'any amb una millor planificació urbana i del transport

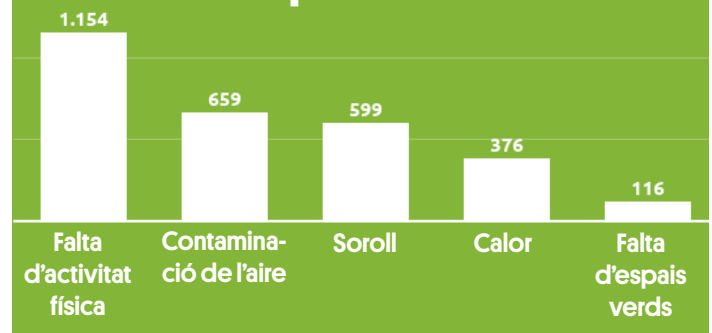
El sedentarisme, la contaminació atmosfèrica, el soroll, l'efecte "illa de calor" o la falta d'espais verds són alguns dels factors darrere d'aquesta xifra, que suposa un **20% del número total de defuncions a la ciutat**. La planificació inadequada és causa, també, de malalties que tendeixen a cronificar-se, la qual cosa eleva el seu impacte en termes de salut i econòmics.

Barcelona és una ciutat de referència al món, plena d'oportunitats i sempre disposada a renovar-se. Però també és una de les ciutats europees amb nivells més elevats de contaminació de l'aire i de soroll, i es compta entre les que disposen de menor superfície verda per habitant. Per tant, existeix un marge significatiu per a la millora en la planificació urbana, que ha de conduir a una **reducció de la mortalitat i la càrrega de malaltia associades**.

Actualment Barcelona es recolza en un **model que posa en risc la salut de les persones que l'habiten**. De la mateixa manera que al segle XIX

la ciutat es va transformar higienitzant-se i obrint-se amb el Pla Cerdà, ara cal dur a terme una transformació d'una magnitud equivalent. Com que, per desgràcia, no existeix una solució màgica, la tàctica a seguir passa necessàriament per un enfocament holístic que permeti entendre i tractar la problemàtica en el seu conjunt en lloc de recórrer a mesures puntuals d'abast limitat.

Morts causades per una mala planificació urbana i del transport a Barcelona

Mueller et al EHP, 2017; 125:89-96.

Per això, basant-nos en l'evidència científica i en el criteri de les i els investigadors d'ISGlobal, hem elaborat **set propostes específiques** per a Barcelona.

És important destacar que aquest document no és un llistat exhaustiu ni exclou d'altres mesures. El que presentem no és un full de ruta, sinó un paquet d'idees que apunten cap a un **canvi de rumb imprescindible**. L'objectiu és arribar el més lluny possible en la direcció que marquen aquestes propostes. I la manera òptima d'assolir-lo seria a través d'un **pacte entre les forces polítiques i socials de la ciutat** que proporcioni una visió cohesiva, inclusiva i optimista i que constitueixi una aposta per una Barcelona saludable, feliç i pròspera.

Com impacta l'entorn urbà a la nostra salut?

Efectes de: ● la contaminació de l'aire ● el soroll ● la temperatura

Efectes de la falta d': ● activitat física ● espais naturals

Aparell respiratori

- càncer de pulmó, pneumònia, asma, MPOC
- ● malalties respiratòries

Pit

- càncer de mama

Aparell reproductor i fetus

- baix pes al néixer, preeclàmpsia, reducció de la qualitat de l'esperma
- ● naixement prematur

Sistema circulatori

- ● hipertensió
- trombosi

Font: ciutatsquevolem.isglobal.org

Cap

- ● ● ictus, malalties cerebrovasculares
- ● ● problemes de salut mental
- ● malalties neurodegeneratives
- autisme i problemes de conducta en nens/es
- tinnitus o sordesa
- reducció del rendiment cognitiu

Cor

- ● ● infart de miocardi
- arrítmia, insuficiència congestiva cardíaca
- ● ● malalties cardiovasculars

General

- ● alteració del son, molèsties, estrès
- lesions per accidents laborals i de trànsit
- obesitat, síndrome metabòlica, càncer de còlon
- ● diabetis
- inflamació sistèmica
- ● ● ● ● increment de la mortalitat

Proposta 1: Situar les persones al centre de l'espai públic

Passar del model actual, que prioritza els cotxes i les motos, a un de nou que doni major protagonisme als i a les vianants, en primer lloc, i també a les bicicletes i al transport públic

Per què?

El 60% de l'espai públic de Barcelona està destinat a infraestructura viària. **El vehicle motoritzat és amo absolut de la calçada**, mentre que les persones queden confinades a les voreres, on també troben obstacles com, per exemple, les motos aparcades.

Amb les mesures adequades els carrers podrien ser llocs més agradables, segurs i propicis per a la salut i el benestar.

Per a disposar d'una ciutat saludable en la qual estar al carrer sigui una experiència plaent és necessari retornar a les persones bona part de l'espai concedit als vehicles motoritzats.

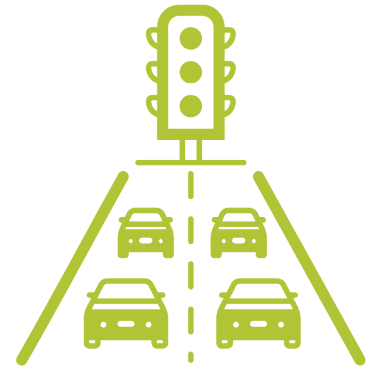
Mesures suggerides

- **Reordenar les jerarquies de preferència en l'espai públic.** Passar del model actual, que prioritza els cotxes i les motos, a un de nou que doni major protagonisme als i a les vianants, en primer lloc, i també a les bicicletes i al transport públic. Incorporar de manera coherent i proactiva els nous modes de transport, com patinets i vehicles compartits.
- **Augmentar la coordinació entre les àrees municipals** amb competències en planificació urbana i de transport i les de medi ambient i salut pública amb l'objectiu de garantir que tots els projectes promoguin la salut i el benestar. Incorporar **estudis d'impacte en salut** en tots els processos de planificació.

Proposta 2:

Reduir en un 50% el trànsit motoritzat privat

Reduir el nombre de vehicles motoritzats en un 50% abans de 2030

Per què?

Barcelona pateix d'un dels **nivells de densitat del trànsit més elevats d'Europa** (tres vegades més gran que el de Londres, per exemple), un problema agreujat per la quantitat de vehicles que cada dia arriben des de fora del municipi. A més, es tracta de la ciutat amb **més nombre de motos per habitant d'Europa**.

Tot aquest trànsit contaminant ocupa una fracció molt elevada de l'espai públic i contribueix en gran mesura a nivells de contaminació atmosfèrica, soroll, temperatura i sedentarisme perillosos per a la salut humana.

Mesures suggerides

- **Reduir el nombre de vehicles motoritzats que circulen per Barcelona en un 50%** abans de 2030.
- **Establir els 30 km/h com a velocitat màxima** permesa a tota la ciutat.
- **Reduir el nombre de carrils destinats al trànsit motoritzat** i estretir els restants per adequar-los a la nova velocitat màxima. Destinar l'espai recuperat a vianants, infraestructures ciclistes o espais verds.

- **Reduir la quantitat d'espai públic destinada a aparcament en superfície.**
- **Identificar i millorar punts negres per a la qualitat de l'aire de la ciutat.**
- **Millorar el sistema de repartiment de mercaderies i missatgeria** per reduir-ne les emissions i fer-lo més eficient i sostenible.
- **Recompensar les famílies/llars sense cotxe** amb descomptes o exempcions d'impostos municipals.
- **Apostar pel model de superilles** a tota la ciutat. S'estima que això podria reduir la xifra de morts prematures en més de 500 per any.

Proposta 3: Multiplicar l'aposta pel transport públic i el transport actiu

Per què?

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) estima que **la falta d'activitat física s'associa amb quasi un milió de morts anuals a Europa**. Anar a peu o en bicicleta de manera regular pot reduir la mortalitat prematura en un 10%.

Per altra banda, s'ha demostrat que **una major inversió en infraestructures per a vehicles motoritzats resulta en un major ús del cotxe**, mentre que una inversió més gran en infraestructures ciclistes produeix efectes diametralment oposats, i contribueix a reduir la contaminació i el soroll, a augmentar el nivell d'activitat física i a alliberar superfície per a espais verds.

Així mateix, la mobilitat ha de ser segura i accessible per a totes les persones, amb atenció especial a nens i nenes, gent gran i persones amb mobilitat reduïda.

Anar a peu o en bicicleta de manera regular pot reduir la mortalitat prematura en un 10%

Mesures suggerides

• **Incrementar la cooperació amb altres administracions** (ajuntaments, Generalitat, AMB, ATM, Diputació...) per millorar la integració dels sistemes de transport.

o Fer front comú per incrementar l'oferta de transport públic amb origen i destinació a Barcelona i per garantir l'accés al mateix des de tots els barris.

o Desenvolupar un sistema de vies ciclistes compartit amb els municipis del voltant de la ciutat i integrar els sistemes de bicicleta compartida de l'Àrea Bicing metropolitana i del Bicing Barcelona.

o Introduir polítiques de descompte en transport públic fora de les hores punta per tal de reduir la congestió en els horaris de més demanda.

o Potenciar els programes d'incentius perquè les persones es desplacin a la feina en transport actiu i sostenible.

• **Dotar la ciutat de voreres àmplies**, lliures de barreres i altament connectades que permetin disposar de rutes pedestres àgils.

• **Crear polítiques i infraestructures perquè els nens i nenes puguin anar a l'escola en modes de transport actius i sostenibles.** Incentivar programes com camins escolars i *walking school bus* (recorregut a peu en grup fins el centre escolar).

Crear polítiques i infraestructures perquè els nens/es puguin anar a l'escola en modes de transport actius i sostenibles

• **Augmentar la infraestructura ciclista amb un carril bici segregat a cada carrer.** Transformar els carrils bici en *slow lanes* aptes per a vehicles de mobilitat personal com patinets, monopatin, etc.

• **Promoure la bicicleta elèctrica per a llargues distàncies** i/o desplaçaments en zones amb pendent.

• **Promoure i facilitar la combinació de modes de transport o intermodalitat**, especialment entre transport públic i transport actiu.

Proposta 4: Signar un compromís perquè BCN sigui una ciutat lliure d'emissions abans de 2035

Per què?

Les recomanacions de l'OMS pel que fa a la qualitat de l'aire, que Barcelona no ha aconseguit complir fins ara, estableixen un objectiu que es considera acceptable. No obstant això, no es coneixen nivells per sota dels quals l'exposició als contaminants de l'aire resulti innòcua. Per tant, **cal aspirar a que l'aire de la ciutat no només compleixi amb les recomanacions, sinó que a més sigui el més net possible.**

D'altra banda, una ciutat com Barcelona té el deure d'adoptar les seves pròpies mesures per **lluitar contra l'amenaça global que suposa el canvi climàtic** i que alimenten gasos d'efecte hivernacle, com el CO₂.

Mesures suggerides

- Promoure que **tots els vehicles nous siguin models eco o zero** emissions a partir de 2025.
- Posar les bases perquè **els vehicles que circulin per Barcelona a partir de 2035 siguin eco o zero emissions.**
- Establir l'objectiu de convertir Barcelona en **ciutat baixa en emissions de carboni i zero emissions de CO₂** per al 2035.
- Incentivar l'ús de terrasses i terrats per emplaçar sistemes de **generació d'energia solar** distribuïda per proveir d'energia elèctrica renovable llars i vehicles elèctrics.

Proposta 5: Incrementar la superfície destinada a espais verds i públics

Per què?

Barcelona disposa d'una superfície d'espai verd equivalent a 7 m² per habitant, als antípodes de les ciutats més verdes d'Europa, que superen els 300 m² per habitant.

Els espais verds estan associats amb múltiples beneficis per a la salut i el benestar. A més, contribueixen a netejar una fracció de la contaminació atmosfèrica, constitueixen una barrera natural contra el soroll i ajuden a reduir la temperatura i a combatre els efectes d'illa de calor.

Establir una xarxa d'espais verds i corredors verds distribuïda equitativament per tota la ciutat

Mesures suggerides

- **Establir una xarxa d'espais verds i corredors verds** distribuïda equitativament per tota la ciutat.
- **Dotar d'arbres tots els carrers** i convertir solars en zones verdes.
- Crear espais verds en **terrats i façanes d'edificis**.
- **Incrementar l'espai verd a les escoles** i en altres recintes públics i obrir aquestes àrees a la comunitat durant els caps de setmana i festius.
- **Aprofitar els espais recuperats als vehicles** per generar nous espais verds i públics.

Proposta 6: Intensificar el control de les fonts de contaminació de l'aire diferents del trànsit

Per què?

Encara que el trànsit és la font principal de la contaminació de l'aire a Barcelona, no és l'única. Almenys **el 40% del NO₂ prové d'altres fonts**. Qualsevol solució que no s'ocupi d'aquestes altres fonts serà només parcial.

Mesures suggerides

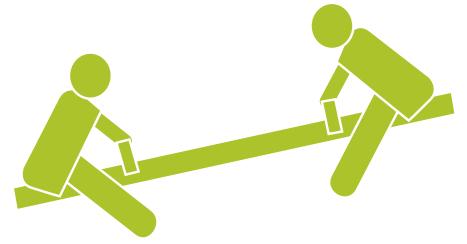
- Aplicar un control més estricte sobre les **emissions del port, la indústria, l'eliminació de residus o la combustió domèstica de biomassa**.
- Destinar **ajuts a millorar l'aïllament dels habitatges** amb l'objectiu de reduir el consum energètic destinat a calefacció i refrigeració.

Aplicar un control més estricte sobre les emissions del port, la indústria o l'eliminació de residus

Proposta 7:

Incrementar l'ús mixt del sòl i millorar l'espai públic de forma equitativa a tots els districtes

Per què?

Millorar la salut urbana depèn també de l'ús que es doni al sòl que ocupa la ciutat. Apostar per la diversitat d'usos als barris permet que augmentin els desplaçaments en transport actiu, ja que les distàncies són menors. També facilita la socialització i fomenta la sensació de pertinença i la independència de les persones grans.

Establir l'objectiu de destinar el 75% del sòl a entorn construït i el 25% a espais verds

Mesures suggerides

- **Augmentar la combinació d'usos del sòl als barris**, de manera que es faciliti encara més la coexistència d'habitatges, llocs de treball, centres educatius, comerços i serveis bàsics. Establir l'objectiu de destinar el 75% del sòl a entorn construït i el 25% a espais verds.
- **Promoure dinàmiques de proximitat i convertir els barris en nodes** per tal de reduir la necessitat de desplaçar-se a altres zones i facilitar els itineraris a peu.
- **Vetllar perquè aquestes actuacions es portin a terme de forma equitativa** a tota la ciutat i no només en zones privilegiades.

#7propostesBCN

isglobal.org/setpropostesBCN

ISGlobal
Institut de
Salut Global
Barcelona

 @ISGLOBALorg
 Facebook.com/isglobal
 @ISGLOBALorg

ISGlobal té com a objectiu promoure l'equitat en salut a través de l'excel·lència tant en la recerca com en la translació i aplicació del coneixement.

La nostra visió és un món en què totes les persones gaudeixen de bona salut.

La Iniciativa de Planificació Urbana, Medi Ambient i Salut d'ISGlobal promou ciutats saludables i sostenibles a partir de l'evidència científica.

+ info: ciutatsquevolem.isglobal.org

Una iniciativa de:

CLÍNIC
BARCELONA
Hospital Universitari

 UNIVERSITAT DE
BARCELONA

 Generalitat
de Catalunya

 GOBIERNO
DE ESPAÑA

 Parc
de Salut
Barcelona

 MAR

 upf.
Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

 Ajuntament de
Barcelona

FUNDACIÓN
RAMÓN ARECES